

INKIJKEXEMPLAAR

Archibald Gordon als kapitein in de 9e Royal Scots, 1900

Het leven van Archibald Alexander Gordon

Major Gordon

In dienst van het
Militair Huis van de Koning (1914-1920)

*“Major, ik wil steeds de waarheid! Ik krijg die niet altijd!
En publiceert nooit iets zolang u bij mij bent”*

Koning Albert I van België

Maarten Callaerts

COLOFON

Titel: *Major Gordon*

Auteur: Maarten Callaerts, aagordon.be

Uitgever: Ambilicious,
Waddinxveen – Kalmthout
ambilicious.nl

Omslagontwerp: Maarten Callaerts, Ton de Koning, Probeeld

Vormgeving binnenwerk: Maarten Callaerts, Inanna van den Berg

Redactie: Inanna van den Berg, Ambilicious

ISBN: 978-94-93560-04-8 **NUR:** 681

Eerste druk: september 2026

© 2026 Maarten Callaerts, ProBeeld, Ambilicious

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd,
opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand
of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze,
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van
de rechthebbenden.

Hoewel deze uitgave met zorg is samengesteld,
aanvaarden auteur en uitgever geen aansprakelijkheid
voor eventuele onjuistheden.

Major Gordon

In dienst van het
Militair Huis van de Koning (1914-1920)

INHOUD

Voorwoord

DEEL 1 | Een Victoriaanse jeugd

- 1 Bridge of Allan
- 2 Chinese Gordon
- 3 Wereldreis
- 4 Windsor Castle
- 5 City of Paris

DEEL 2 | Liefde, filantropie en patriotisme

- 6 Huwelijk
- 7 Franco-Scottish Society
- 8 Schotse rugby
- 9 Tweede Boerenoorlog
- 10 9e Royal Scots
- 11 En route, en route
- 12 Duitse hertog in Edinburgh
- 13 Heraldiek

DEEL 3 | Aanstelling in Londen

- 14 De hertog van Wellington
- 15 Queen Victoria School
- 16 Aartshertog Frans Ferdinand van Oostenrijk-Este
- 17 Waterloo

DEEL 4 | Hulp aan België

- 18 Belgian Relief Fund
- 19 Russische vluchtelingen
- 20 Het Beleg van Antwerpen
- 21 Evacuatie
- 22 Verslag voor Winston Churchill

DEEL 5 | Het Militair Huis van de Koning

- 23 Het koekoeksnest in De Panne
- 24 Hospitaal l'Océan
- 25 Echtgenote van de Eerste Minister aan het front
- 26 Het Harrods incident
- 27 Hulp aan de gewonden
- 28 Lord Curzon
- 29 Entertainment voor de soldaten
- 30 Persoonlijke conversaties
- 31 Door het oog van de storm

DEEL 6 | De jongens trekken ten strijde

- 32 Gordons en Seaforths
- 33 Een Schotse held
- 34 Prinsen aan het front
- 35 De Slag om Loos

DEEL 7 | Naar de overwinning

- 36 Oorlogshuwelijk
- 37 Met Lord Curzon en Winston Churchill
- 38 Amerikaanse solidariteit
- 39 Koningin Elisabeth medaille
- 40 Brieven voor de Paus
- 41 Eugène Ysaÿe
- 42 Erkenning
- 43 De Sint-Ninianus kapel
- 44 Fotograaf aan het hof
- 45 Persoonlijke geschenken
- 46 De 'passoire'
- 47 Koninklijk bezoek
- 48 Grand Fleet
- 49 Marshal Soult
- 50 Het Engels Klooster in Brugge

DEEL 8 | De heropbouw

- 51 De terugkeer van de koning
- 52 De Belgische schat
- 53 Geheime opdracht in Breda
- 54 In Vlaamse velden
- 55 Bezoek van admiraal Beatty
- 56 Het Koninkrijk van de hemelen
- 57 Staatsbezoek
- 58 Wederbezoek
- 59 De verloren zoon
- 60 Jessamine
- 61 Fifi

DEEL 9 | Afspraak met de geschiedenis

- 62 Het verlies
- 63 Hellenic Travellers Club
- 64 Mozaïeken in Tabgha
- 65 Caesarea
- 66 Verlossing
- 67 Terug na vijftig jaar

DEEL 10 | Nalatenschap

- 68 Tweede Wereldoorlog
- 69 Testament
- 70 De volgende generatie

Opgedragen aan de herinnering van

Renato George Gordon

VOORWOORD

De bijzondere band tussen het Verenigd Koninkrijk en België gaat vele eeuwen terug: van de middeleeuwse wolhandel die Vlaamse steden als Ieper en Gent tot bloei bracht, tot de Conferentie van Londen in 1830, die leidde tot de erkenning van het Koninkrijk België als onafhankelijke staat. Toch is er geen enkel historisch hoofdstuk dat zo'n grote betekenis heeft voor de hechte band tussen onze naties als de gedeelde herinnering aan de Eerste Wereldoorlog.

Tallose Britse mannen en vrouwen hebben ongelooflijke moed getoond in hun strijd voor de vrijheid en waardigheid van België, of dat nu op het slagveld in de Vlaamse velden was of door hun steun aan de slachtoffers van de oorlog. En hoewel iedereen een persoonlijk verhaal te vertellen heeft, was het leven van majoor A.A. Gordon werkelijk opmerkelijk. Zijn toewijding aan het Belgische volk kwam op verschillende manieren tot uiting. Als oprichter en beheerder van het Belgian Relief Fund speelde Major Gordon een leidende rol in de Britse humanitaire hulp aan Belgische vluchtelingen in het Verenigd Koninkrijk. Als lid van de strijdkrachten toonde hij ongelooflijke moed tijdens het beleg van Antwerpen. En zijn daaropvolgende periode als militaire attaché van de koning der Belgen symboliseert zijn persoonlijke toewijding aan de vriendschap tussen onze naties in de donkerste tijden.

Het schrijven van het verleden is een voortdurende onderneming. Ik spreek mijn dank uit aan Maarten Callaerts voor het enorme werk en de energie die hij heeft gestoken in het onderzoeken en uitschrijven van het leven van 'Belgiums Helper'. Dit boek vertelt een tot nu toe ongeschreven verhaal dat een onschatbare bijdrage levert aan het collectieve geheugen van de minder bekende helden van het Verenigd Koninkrijk en België. Het is ook een getuigenis van de eeuwige dankbaarheid van ons land aan het Britse volk voor hun offers en vrijgevigheid tijdens de oorlog.

Jeroen Cooreman

Ambassadeur van België voor het Verenigd Koninkrijk
Oktober 2025

DEEL 1

Een Victoriaanse jeugd

Bridge of Allan

Archibald Alexander Gordon -- dat is de naam van de pasgeboren baby die op 3 september 1867 in Haymount House in het Schotse kuuroord Bridge of Allan het levenslicht ziet. Zijn beide voornamen zijn afkomstig uit de familie van zijn moeder, die nu haar derde zoon vasthoudt. De jonge Archie wordt omringd door zijn huiselijke kring, die met grote bewondering de eigenschappen van zowel de Gordon als de Dick familie in hem zien. Vader Gordon, een dokter in de geneeskunde, onderzoekt zijn tweede zoon grondig en stelt vast dat hij kerngezond is. Archies halfbroer George Freer staat naast het bed en is niet blij dat de volledige aandacht in het huis naar de baby gaat. Archies oudere broer William, wiens fijne motoriek nog in volle ontwikkeling is, snapt maar weinig van alle opschudding. Archies grootmoeder en haar dienstmeid Fanny, beide woonachtig in Haymount House, zijn blij dat de gedachtenis van Archies grootvader, Archibald Dick, in hem voortleeft.

Wanneer de jonge Archie leert kruipen, kijkt hij vaak zelfstandig door het raam en ziet er de taferelen van het Victoriaanse tijdperk in Henderson Street, de hoofdstraat van het dorp. Koetsen met ingespannen paarden, paardentrams en ruiters rijden heel de dag voorbij. Mannelijke voetgangers zijn vaak gekleed met een hoge of bolhoed, en in tegenstelling tot wat de Europese lezer zou verwachten, dragen ze een lange broek in plaats van een kilt. Vrouwen dragen vaak lange jurken en hoeden versierd met bloemen.

Archies ouders behoren beiden tot de inwijkelingen van het dorp. In het jaar 1858 kwam Archies vader kort na het voltooien van zijn medische studies in Bridge of Allan. Als jonge geneesheer vestigde hij zich in Bristow House.

A. A. Gordon

Kort hierna maakte hij kennis met Marian Hay Forbes en verlooft zich met haar.

Na het huwelijk komt Marian onverwacht te overlijden en keert vader Gordon geregeld terug naar familieleden in het Ierse Strabane.

In 1864 raakt vader Gordon in een conflict met een patiënt over zijn honorarium. Als publieke verdediging publiceert vader Gordon in de Daily Mail een reeks open brieven met zijn correspondentie met professor Gairdner uit Glasgow. Het geschil wordt zonder gerechtelijke procedure opgelost waarop vader Gordon besluit zijn praktijk in Bridge of Allan verder te zetten. Op 12 juli 1865 vindt het huwelijk van vader Gordon met Emily Marianne (geboren Dick) plaats. Emily was na de dood van haar man, George Freer, net terug in Schotland van West-Indië. Ze betreft samen met haar nieuwe echtgenoot, haar zoon George, haar vijftientigjarige broer Alexander, haar moeder en diens dienstmeid, Haymount House. In dit huis wordt op 4 mei 1866, William Eagleson Gordon Jr, geboren, de oudere broer van Archie. In oktober van dat jaar overlijdt Emilys broer Alec en wordt zijn naam doorgegeven bij de geboorte van de jonge Archie.

Kort na de geboorte van Emily Mackenzie Gordon, Archies zus, maakt het gezin zich klaar om hun nieuwe woning te betrekken. Vader Gordon had het jaar daarvoor een perceel op een kleine heuvel buiten het dorp gekocht en liet er een groot Victoriaans herenhuis met drie verdiepingen bouwen. Het erf krijgt de naam Homehill en heeft een groot inkomportaal en een lange oprijlaan. Kort nadat het volledige gezin is ingetrokken nodigt vader Gordon zijn goede vriend en mededokter Sir James Young Simpson uit voor een langer verblijf. Archie, die het jaar daarvoor heeft leren lopen, is erg gesteld op de gast. Simpson geeft hem en zijn broers vaak zware fysieke oefeningen die voor jonge kinderen onhaalbaar zijn, maar wel veel amusement brengen bij het uitproberen. Na zijn verblijf bij de familie keert Simpson terug naar Edinburgh, waar hij een jaar later overlijdt.

Een Victoriaanse jeugd

In het jaar 1870 hoort Archie zo goed als niets over de uitbraak van de Franco-Pruissische oorlog in het huishouden. Zijn vader is voornamelijk bezig met zijn praktijk en andere dorpsactiviteiten. Zo tekent hij samen met zeven andere prominente bewoners de aanvraag om Bridge of Allan te laten opnemen in de Brugh Police Act en publiceert hij de studies 'Testimonials to William Gordon' en 'Bridge of Allan and his resources'.

Het jaar nadien wordt Archies jongere broer Robert Aaron Gordon geboren. Tijdens het jaar publiceren de Britse dagbladen de Duitse overwinning en dat de Prins van Wales lijdt aan buiktyfus, de ziekte waar zijn vader tien jaar eerder aan overleed. De kritieke toestand van de prins is een groot gespreksonderwerp bij de Gordon familie. Vader Gordon bespreekt vaak de gezondheid van de prins met Lord en Lady Abercromby, de prominentste inwoners van Bridge of Allan en bewoners van Airthrey Castle. Lady Abercromby is in dienst als hofdame van koningin Victoria en brengt het nieuws dat de toestand van de prins verbeterd. Bij elk bezoek maakt ze een grote indruk op de jonge Archie. Telkens wanneer haar bereden koets met buitenrijders verschijnt op de oprijlaan weet hij dat ze snoepgoed uit Londen voor alle kinderen meebrengt. De mopshonden van Lord Abercromby zijn eveneens ook grote favorieten van de kinderen.

Baron George Ralph Cambell Abercromby had zijn vader in 1852 opgevolgd in de House of Lords en was getrouwd met Lady Julie Janet Georgianna Duncan. Zij was de getalenteerde schilderes, die in 1847 deelnam aan de wedstrijd voor het eerste officiële portret van de koningin voor de National Portrait Gallery. Haar aquarel won de wedstrijd omdat de koningin vond dat ze er het natuurlijkst op stond. Van 1874 tot 1885 dient ze als kamermeisje voor de koningin. In 1889 verkoopt haar man Airthrey Castle en verhuist het koppel voorgoed naar Londen.

Op 15 januari 1873 beleefd de hele familie een enorme tragedie wanneer vader Gordon onverwachts komt te overlijden. Moeder Gordon is op het ogenblik zwanger van haar zesde kind en op slag alleenstaande moeder van vijf kinderen. Vader Gordon wordt begraven op Logie Cemetery. Zijn erfenis wordt later, in de Britse traditie, verdeeld over zijn zonen. In het testament dat hij had laten opstellen in Dublin krijgt Archie een bedrag van 112 ponden.

Het jaar daarop neemt de familie deel aan de plaatselijke festiviteiten ter gelegenheid van het huwelijk van de Hertog van Edinburgh, Alfred Hertog van Saxon-Coburg en Gotha met de Russische Maria Alexandrovna, Groot-Hertogin van Rusland. Het feest vindt plaats in een veld dicht bij Kenilworth Road in Bridge of Allan. Archie wordt hier in de armen van zijn sterke nanny opgehouden om voor het eerste in zijn leven een vuurwerk te ontdekken. In de daaropvolgende jaren leidt het gezin een rustig leven in Bridge of Allan.

Chinese Gordon

In de tweede helft van 1879 laat Archies moeder de kinderen weten dat ze binnenkort naar Zwitserland zullen reizen om daar een jaar te verblijven. De 12-jarige Archie is enthousiast over het avontuur. George, zijn oudste broer, wordt voor een jaar op internaat geplaatst om zijn studie voort te zetten. Zo wordt William het oudste mannelijke rolmodel voor zijn broers en zussen tijdens de reis. Homehill wordt toevertrouwd aan de Remmy familie. De jonge Aggie, de latere Mrs. Huskie, maakt tijdens de afwezigheid van de familie een kleurrijke tekening van het landgoed, die ze later aan Archies moeder schenkt bij haar thuiskomst.

In het station van Bridge of Allan neemt de familie de stoomtrein naar Londen. In Charing Cross station vinden ze hun aansluiting naar de zuidkust. Zo ziet Archie het hele Britse platteland door het raam van zijn compartiment. In de haven wordt de bagage overgeladen op de overzetboot en gaat de familie aan boord. Na hun ontscheping doorkruisen ze heel Frankrijk per trein en komen zo in het Oostenrijkse keizerrijk met als eindbestemming Ouchy. Hier worden Archie en zijn broer William naar de lokale school gestuurd. Hun medestudenten zijn de beide zonen van Sir Henry William Gordon, de oudste broer van de befaamde 'Chinese Gordon'.

Generaal Charles George Gordon alias Chinese Gordon heeft zijn reputatie en bijnaam te danken door zijn bevelvoering over het Chinese 'Ever Victorious Army' tijdens de Taiping rebellie. Later werd hij gouverneur-generaal in Soedan waar hij zich inzet tegen de revoltes en de lokale slavenhandel. Voor zijn aanstelling werd hij door de Belgische koning Leopold II gevraagd om de leiding van de Congo Vrijstaat op te nemen.